

באותו זמן היתה במקום חווה חקלאית. בעליה של חווה זו גר בביירות, שמו היה חליל טאבט. בכל קיץ, בתקופת הגורן, כאשר היה מגיע לפקח על העבודות וחלוקת חלק היבול לאריסים,¹⁹ היה משתעמם כנראה במקום המבודד, והיה מגיע לביתנו במטולה רכוב על סוס, יושב ומספר מעשיות על כוס תה.

אבא שיער שסרדה הוא מקומו של "יוסי בן יועזר איש צרדה".²⁰ האש הראשונה שנורתה על מטולה במאורעות תל-חי קשורה עם כפר זה. ועל כך יסופר בהמשך.

אבל-אל קמח - אבל בית מעכה הקדום, מחצית תושביו היו נוצרים. הנוצרים בדרך כלל היו מפותחים יותר בהשוואה לתושבי האיזור האחרים (היה להם קשר עם צרפת, ילדיהם למדו צרפתית).

במאורעות תל-חי נהרסו ונעזבו כל הישובים האלה. מלבד ג'ידדה שנתרה. התורכים, גם בימי השקיעה, עדיין נקטו באמצעים לשמירת השקט ברחבי האימפריה שלהם, האימפריה העות'מנית.

אחד האמצעים הבדוקים - הפרדה בין האוכלוסיות. "הפרד ומשול". וכך הכניסו התורכים לארץ ישראל, החל מהמאה הקודמת, קבוצות אוכלוסין ממקומות שונים, כמו תורכמנים, מוגרבים, מצרים, צירקסים. אלה קיבלו זכויות מהשלטונות ושימשו גורם זר בין המקומיים, כדי שאלה לא יגיעו חלילה לגיבוש לאומי.

גימאל פאשה, המפקד העליון על הצבא התורכי, בא לביקור באיזור שלנו בזמן המלחמה. הביקור התחיל במטולה. גימאל פאשה הגיע רכוב על סוס בראש פמליית רוכבים. בדרך הצרה היורדת ממטולה נהרו לקראתו אלפי רוכבים, על מיטב הסוסים והסוסות המקושטים של המתואלים ובראשם רכבו הבקים והשייחים. גם אנחנו יצאנו ברכיבה, הרגשנו עצמנו אז עלובים למדי, ארבעה-חמישה רוכבים יהודים על סוסי עבודה.

גימאל פאשה נח מעט במטולה, ואחרי כן פנה - לאן? לחלסה, אל שייח הבדואים חסיין אל יוסוף. הבקים - ראשי המתואלים - נשארו המומים... "אל מי הוא הולך, אל רועה הגימוסים הזה?!" ואל נשכח, שהיה ביניהם, בין הבקים, חבר הפרלמנט התורכי.

הדבר היה במחשבה תחילה, עלבון מכון היטב לכל אוכלוסיית המתואלים כאשר העדיף עליהם גימאל פאשה את "רועה הגימוסים".